

Zagraniczne podmioty maklerskie w Polsce, w tym brokerzy rynku Forex

Działalność maklerska¹ na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (RP) może być w świetle przepisów prawa prowadzona przez kilka kategorii podmiotów. Mogą to być spółki posiadające siedzibę w naszym kraju i licencjonowane przez Komisję Nadzoru Finansowego (KNF) oraz, po spełnieniu określonych prawem warunków, podmioty zagraniczne.

Niniejsza informacja Urzędu Komisji (UKNF) ma na celu przypomnienie podstawowych zasad związanych z wykonywaniem działalności maklerskiej na terytorium RP przez podmioty zagraniczne. Jest to istotne, ponieważ w ostatnim czasie występuje zwiększona aktywność podmiotów z siedzibą poza granicami naszego kraju, oferujących polskim inwestorom m.in. usługi w obszarze Forex². Nierzadko, podmioty te stosują agresywny przekaz reklamowy oraz występują pod wieloma nazwami handlowymi.

Część z tych podmiotów nie posiada jednak stosownych uprawnień do wykonywania takiej działalności. Oznacza to działanie sprzeczne z prawem i narażanie się osób ją wykonujących na sankcje karne³. Ponadto, w stosunku do niektórych podmiotów, można mieć istotne zastrzeżenia co do posiadania stosownych uprawnień.

Okoliczność ta jest istotna dla inwestorów. Korzystanie z usług podmiotów działających wbrew prawu polskiemu zwiększa ryzyko inwestycji. Jest ono potęgowane w przypadku, gdy dotyczy to podmiotów oferujących usługi, a niepodlegających jakimkolwiek nadzorowi w państwie swojej siedziby lub których jurysdykcja nie zapewnia adekwatnych środków ochrony ich klientów (np. w zakresie informacji przekazywanych o usłudze lub oferowanym instrumencie, zasad funkcjonowania systemu rekompensat, czy zasad rekomendowania instrumentów).

Informacja ma pomóc inwestorom zrozumieć zasady prowadzenia działalności maklerskiej przez zagraniczne podmioty i jednocześnie pozwolić im dokonać oceny, czy dany podmiot oferujący swoje usługi działa w sposób zgodny z polskim prawem bądź też, że można mieć uzasadnione obawy co do poprawności działania takiego podmiotu.

¹ Definicja *działalności maklerskiej* znajduje się w art. 69 ust. 2 i 4 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz. U. z 2014 r., poz. 94, z późn. zm.).

² Na potrzeby niniejszej informacji świadczenie usług na rynku Forex rozumiane jest jako umożliwianie klientom zawierania transakcji mających za przedmiot instrumenty pochodne na rynku OTC, włączając w to opcje binarne, a także kontrakty na różnicę (contracts for difference - CFD), które są objęte definicjami instrumentów finansowych i instrumentów pochodnych, o których mowa odpowiednio w art. 2 ust. 1 pkt 2 lit. c – i Ustawy o obrocie oraz art. 3 pkt. 28a tej ustawy.

³ Zob. w szczególności art. 178 Ustawy o obrocie: „*Kto bez wymaganego zezwolenia lub upoważnienia zawartego w odrębnych przepisach albo nie będąc do tego uprawnionym w inny sposób określony w ustawie, prowadzi działalność w zakresie obrotu instrumentami finansowymi, podlega grzywnie do 5.000.000 zł*”.

Informacja UKNF powinna być także brana pod uwagę przez zagraniczne podmioty, które zamierzają świadczyć usługi maklerskie na terytorium RP.

I. Kategorie podmiotów zagranicznych, które mogą być uprawnione do prowadzenia działalności maklerskiej na terytorium RP

Przepisy ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Ustawy o obrocie) przewidują, po spełnieniu określonych warunków, możliwość świadczenia usług maklerskich przez następujące kategorie podmiotów niemających siedziby na terytorium Polski:

- A) Zagraniczne firmy inwestycyjne posiadające siedzibę na terytorium państwa członkowskiego - państwa będącego członkiem Unii Europejskiej (UE) lub stroną umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym (EOG)⁴;**
- B) Zagraniczne osoby prawne posiadające siedzibę w państwach należących do WTO/OECD⁵, z wyłączeniem państw należących do UE i EOG.**

Poniżej, przybliżono warunki, jakie muszą być spełnione przez zagraniczny podmiot, aby mógł on świadczyć działalność maklerską na terytorium RP.

A) Prowadzenie działalności maklerskiej przez zagraniczne firmy inwestycyjne posiadające siedzibę na terytorium państwa członkowskiego (zagraniczne firmy inwestycyjne)

Prowadzenie działalności maklerskiej przez tę kategorię podmiotów, w świetle przepisów Ustawy o obrocie, w szczególności art. 117, daje się scharakteryzować w poniższy sposób. Zagraniczna firma inwestycyjna może bez zezwolenia KNF wykonywać na terytorium RP czynności stanowiące działalność maklerską, pod warunkiem, że dana czynność jest objęta zezwoleniem udzielonym tej firmie inwestycyjnej przez właściwy organ nadzoru w państwie jej siedziby.

Działalność maklerska może być prowadzona przez utworzenie na terytorium RP oddziału lub bez konieczności otwierania oddziału (działalność transgraniczna).

Zgodnie z przyjętymi regułami, podmiot zamierzający prowadzić działalność maklerską w innym państwie członkowskim zawiadamia swój macierzysty organ nadzoru, przekazując notyfikację wraz z określonymi informacjami (ich zakres uzależniony jest od formy zamierzonej działalności – w formie oddziału lub bez otwierania oddziału). To macierzysty organ nadzoru decyduje o tym, czy przekazać notyfikację do organu nadzoru właściwego w innym państwie członkowskim, gdzie podmiot zamierza prowadzić działalność.

Warunkiem rozpoczęcia na terytorium RP przez zagraniczną firmę inwestycyjną działalności maklerskiej w zakresie objętym zezwoleniem jest poinformowanie KNF przez właściwy organ nadzoru, który udzielił tej firmie inwestycyjnej zezwolenia na prowadzenie działalności maklerskiej, o zamiarze rozpoczęcia działalności.

⁴ Zgodnie z definicją *państwa członkowskiego* zamieszczoną w art. 3 pkt 22 Ustawy o obrocie.

⁵ Zgodnie z definicją *państw należących do OECD i WTO* znajdujących się odpowiednio w art. 3 pkt 24 i 25 Ustawy o obrocie.

Działalność maklerska w przypadku otwierania oddziału może zostać podjęta z chwilą wskazania przez Komisję warunków prowadzenia tej działalności maklerskiej, lub z upływem dwóch miesięcy od dnia otrzymania przez Komisję informacji od zagranicznego organu nadzoru.

W celu poinformowania podmiotu o praktycznym stosowaniu polskich regulacji, podmiotowi przekazywana jest [uchwała Komisji Nadzoru Finansowego](#).

W przypadku prowadzenia działalności bez otwierania oddziału, działalność ta może zostać podjęta przez zagraniczną firmę inwestycyjną już po otrzymaniu przez Komisję informacji od zagranicznego organu nadzoru. Komisja również w tej sytuacji przesyła w/w uchwałę o regulacjach prawnych, które zagraniczna firma inwestycyjna powinna mieć na względzie przy prowadzeniu działalności bez otwierania oddziału.

Zgodnie z wynikającą z prawa, zasadą rozdziału nadzoru w przypadku:

- a) zagranicznych firm inwestycyjnych prowadzących na terytorium RP działalność maklerską bez otwierania oddziału – cały nadzór nad działalnością zagranicznej firmy inwestycyjnej sprawowany jest przez organ nadzoru z państwa jego siedziby;
- b) zagranicznych firm inwestycyjnych prowadzących na terytorium RP działalność maklerską w formie oddziału – nadzór nad przestrzeganiem:
 - zasad świadczenia usług maklerskich określonych w prawie polskim sprawuje KNF,
 - innych zasad (np. dotyczących sytuacji finansowej, warunków technicznych i organizacyjnych prowadzonej działalności) sprawowany jest przez organ nadzoru z państwa jego siedziby.

W świetle zaobserwowanej praktyki, działanie na terytorium innego państwa członkowskiego przy pomocy agentów firm inwestycyjnych uznaje się za działanie tej firmy w formie oddziału.

[Lista zagranicznych firm inwestycyjnych prowadzących działalność na terytorium RP w formie oddziału](#)

[Lista zagranicznych firm inwestycyjnych prowadzących działalność na terytorium RP bez otwierania oddziału](#)

Lista agentów firm inwestycyjnych wraz ze wskazaniem w czyim imieniu i na czyją rzecz wykonują czynności:

- o [Agenci firm inwestycyjnych - osoby fizyczne](#)
- o [Agenci firm inwestycyjnych - osoby prawne i jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej](#)

B. Prowadzenie działalności maklerskiej przez zagraniczne osoby prawne posiadające siedzibę w krajach WTO/OECD, z wyłączeniem państw należących do UE i EOG

Prowadzenie działalności maklerskiej przez tę kategorię podmiotów, w świetle przepisów Ustawy o obrocie, w szczególności art. 115, daje się scharakteryzować w poniższy sposób.

Zagraniczna osoba prawna, prowadząca działalność maklerską na terytorium państwa należącego do OECD lub WTO (z wyłączeniem państw należących do UE i EOG), z siedzibą na terytorium tego państwa, może prowadzić na terytorium RP działalność maklerską wyłącznie w formie oddziału. Za oddział uważa się wyodrębnioną w strukturach zagranicznej osoby prawnej jednostkę organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej, która prowadzi działalność maklerską na terytorium RP.

Nie jest zatem dopuszczalna inna forma transgranicznego prowadzenia w Polsce działalności maklerskiej przez ww. podmioty (tj. bez otwierania oddziału).

Zgodnie z prawem prowadzenie działalności maklerskiej na terytorium RP przez zagraniczną osobę prawną w formie oddziału możliwe jest wyłącznie po uprzednim uzyskaniu zezwolenia KNF.

Na dzień sporządzenia niniejszej Informacji żadna zagraniczna osoba prawna posiadająca siedzibę w krajach WTO/OECD, z wyłączeniem państw należących do UE i EOG, nie posiada zezwolenia na prowadzenie działalności maklerskiej na terytorium RP.

Informacja, czy w dalszym okresie jakkolwiek zagraniczna osoba prawna uzyskała odpowiednie zezwolenie Komisji będzie dostępna na [stronie internetowej KNF](#).

C. Prowadzenie działalności maklerskiej na terytorium RP przez zagraniczne osoby prawne posiadające siedzibę w innych krajach, z wyłączeniem państw należących do UE/EOG/WTO/OECD

Art. 117 ust. 1 i art. 115 ust. 1 Ustawy o obrocie określają zamknięty katalog przypadków jurysdykcji, z których podmioty mogą prowadzić działalność maklerską na terytorium RP.

Oznacza to, że podmioty mające siedzibę na terytorium jurysdykcji nienależącej do UE/EOG/WTO/OECD nie mogą w Polsce prowadzić działalności maklerskiej.

II. Wskazówki dla inwestorów

Korzystanie z usług podmiotów nieuprawnionych świadczących usługi maklerskie na terytorium RP wiąże się z ryzykiem.

Dlatego, warto uprzednio sprawdzić w [serwisie internetowym KNF](#), czy dany podmiot jest uprawniony do prowadzenia działalności i czy prowadzi ją w odpowiedniej formie.

Można zetknąć się w Polsce z reprezentantami podmiotów zagranicznych. Osoby te oferują krajowym inwestorom usługi świadczone przez zagraniczne podmioty, prezentując ofertę i pośrednicząc w zawieraniu umów. Uzasadnione jest w takiej sytuacji sprawdzenie w imieniu lub na rzecz jakiego podmiotu osoba taka występuje, a następnie sprawdzenie, czy podmiot reprezentowany został umieszczony w odpowiednich w/w rejestrach publikowanych na stronie KNF, a sama osoba jest zarejestrowana jako agent firmy inwestycyjnej.

W przypadku zagranicznych firm inwestycyjnych, które reprezentowane są w Polsce przez inne podmioty (agenta firmy inwestycyjnej), notyfikacja takich firm inwestycyjnych powinna dotyczyć prowadzenia działalności maklerskiej w formie oddziału. Urząd Komisji przypomina o tym, ponieważ identyfikuje się przypadki, w których na terytorium RP działają osoby reprezentujące zagraniczną firmę inwestycyjną, a firma ta jest notyfikowana w zakresie prowadzenia działalności maklerskiej jedynie transgranicznie, bez otwierania oddziału. Takie postępowanie zagranicznej firmy nie jest prawidłowe. Ponadto, w efekcie, nadzór nad takim podmiotem sprawowany jest w całości przez zagraniczny organ nadzoru.

Urząd Komisji wskazuje, że prowadzenie działalności maklerskiej na terytorium RP bez posiadania stosownego zezwolenia lub upoważnienia zagrożone jest sankcją karną. Ostateczną ocenę stanu faktycznego, pod kątem legalności działalności nieuprawnionego podmiotu, prowadzą organy ścigania i sądy. Możliwe jest jednak wskazanie przykładowych okoliczności, które mogą być uznane za nielegalne prowadzenie działalności **przez nieuprawnione podmioty**:

- oferowanie inwestorom polskim możliwości zawierania umów i transakcji na rynku Forex za pośrednictwem internetowych platform prowadzonych w języku polskim,
- zawieranie transakcji z wykorzystaniem ewidencji środków pieniężnych w złotych polskich,
- dokonywanie przelewów środków pieniężnych z wykorzystaniem rachunku prowadzonego w bankach z siedzibą na terytorium RP,
- nawiązywanie z polskim inwestorem bezpośredniego kontaktu (np. kontakt telefoniczny, kontakt za pośrednictwem forów internetowych, czatów internetowych, poczty elektronicznej) przez przedstawiciela zagranicznego podmiotu m.in. w celu przedstawienia dodatkowych informacji ponad te, które widnieją na stronie internetowej albo udzielanie pomocy w zawarciu umowy z takim podmiotem lub zawarciu transakcji,
- zamieszczanie informacji na stronach internetowych, z których treści wynika, że adresatem oferty są polscy inwestorzy.

III. Obowiązki firm inwestycyjnych

Działające w formie w oddziału na terytorium RP notyfikowane KNF zagraniczne firmy inwestycyjne oraz zagraniczne osoby prawne posiadające zezwolenie KNF posiadają status firmy inwestycyjnej ze wszystkimi tego konsekwencjami wynikającymi z przepisów Ustawy o obrocie oraz aktami wykonawczymi wydanymi na jej podstawie (implementującymi unijny System MiFID)⁶.

W szczególności, podmioty takie powinny wypełniać obowiązki w zakresie relacji z klientami zarówno na etapie reklamowania i promocji usług maklerskich, czynności przed zawarciem umowy, jak też późniejszego jej wykonywania.

UKNF wystosował w zakresie rynku Forex kompleksowe stanowisko, gdzie wyjaśnił dobre i złe praktyki związane ze stosowaniem przepisów. Stanowisko to zostało wysłane podmiotom podlegającym w tym zakresie nadzorowi Urzędu Komisji, w tym zagranicznym firmom inwestycyjnym prowadzącym działalność maklerską w Polsce w formie oddziału:

- [wersja w jęz. polskim](#),
- [wersja w jęz. angielskim](#).

Urząd Komisji przypomina także o istotnej (niezwiązanej jednak z regulacjami systemu MiFID), z punktu widzenia ochrony klienta detalicznego, kwestii maksymalnej wielkości dźwigni finansowej na rynku Forex.

Wszystkie licencjonowane lub upoważnione firmy inwestycyjne, mogą umożliwiać klientom detalicznym wykonywanie zleceń z wykorzystaniem dźwigni finansowej, jednakże jej dopuszczalna wysokość, w przypadku, gdy usługa świadczona jest na terytorium RP, nie może być wyższa niż 1:100.

W związku ze zmianą przepisów Ustawy o obrocie, UKNF poinformował organy nadzoru państw członkowskich, żeby przekazały tę informację podmiotom nadzorowanym w danej jurysdykcji o obowiązku stosowania polskich przepisów dotyczących maksymalnego poziomu dźwigni finansowej na terytorium RP.

Stosowna informacja jest też dostępna w [serwisie internetowym KNF](#).

Urząd zaprezentował również dodatkowe wyjaśnienia w zakresie wysokości wymaganego depozytu zabezpieczającego:

- [wersja w jęz. polskim](#),
- [wersja w jęz. angielskim](#).

⁶ System MiFID obejmuje dyrektywę 2004/39/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie rynków instrumentów finansowych (Dz. U. UE. L 145 z 30.04.2004 r., s. 1), dyrektywę Komisji 2006/73/WE z dnia 10 sierpnia 2006 r. wprowadzającą środki wykonawcze do dyrektywy 2004/39/WE (Dz. U. UE. L 241 z 02.09.2006 r., s. 26) oraz rozporządzenie Komisji (WE) nr 1287/2006 z dnia 10 sierpnia 2006 r. wprowadzające środki wykonawcze do dyrektywy 2004/39/WE ... (Dz. U. UE. L 241 z 02.09.2006 r., s. 1).

UKNF zakłada, że zarówno polskie jak i zagraniczne firmy inwestycyjne posiadają pełną wiedzę o dotychczasowych o stanowiskach Urzędu oraz o regulacji dotyczącej maksymalnego poziomu dźwigni finansowej.